

Izjava — Izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Aškeškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Neslužbeni pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Godina. — Lastnik konsorcijska lista Edinosti. — Tisk tiskarna Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 6.—, pol leta L 32.—, in celo leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Po koroškem plebiscitu

14. t. m. dobimo v pozni noči poročilo iz Ljubljane, da smo Slovenci pri ljudskem glasovanju na Koroškem — padli. Isti dan izbruhne v Trstu vsled požiga LAVORATORJEVEGA postopka stavka »stavcev« za devizo, da ne izide dotlej noben tržaški dnevnik, dokler ne bo »gel izhajati zopet «LAVORATOR». Tako nismo mogli seznaniti naše javnosti sproti z vsemi dogodki, ki so se odigrali med in po glasovanju. Njadar bi ne bili pričakovali takega izida, čeravno vsi dobro vemo, da se koroški Slovenci vsled dvestoletnega tlačenja, smotene avstrijske germanizacije, rafinirane gojitve lokalnega patriotizma, ki je Korošcem utopal v glavo, da niso Slovenci, temveč »Windsche« in v prvi vrsti »Korošci«, niso mogli povzpeli do danes na tako visoko stopnjo narodne zavednosti, samozvesti in ponosa, ki je neoporekljiva last njihovih nasprotnikov, Nemcev. Vendar, tudi če to upoštevamo, tudi če je glasovalo precejšnje število ogoljufanih Slovencev za Nemško Avstrijo, vendar smo uverjeni, da ne bi mogel dovesti ta faktor sam do nemške zmage, temveč, da so pri tem igrali glavno ulogo temne sile in goljufija, našim ljudem, ročno sredstvo nemških nasprotnikov, ki so se vezali v tej umetnosti tekom stoletij njihove krivične strahovlade nad ogromno še ne probušeno slovensko večino. In zopet so nas ukanili. V naslednjem podamo naši javnosti kratek pregled brezalk iz Jugoslavije:

Uradne številke in Jovanovičeva izjava

LJUBLJANA, 14. Pri seji plebiscitne komisije, ki se je vršila danes zvečer ob 22.30, in ki je bila zelo kratka, je predsednik komisije Peck proglasil rezultat plebiscita v koroški coni A, ki je nastopil: Rožek za Avstrijo 1980, za Jugoslavijo 2318, skupaj 4298 glasov; Borovlje za Avstrijo 6427, za Jugoslavijo 4981, skupaj 11408 glasov; Velikovec za Avstrijo 8306, za Jugoslavijo 2444, skupaj 10750 glasov; Pliberk za Avstrijo 5312, za Jugoslavijo 5535, skupaj 10847 glasov; skupaj za Avstrijo 22025, za Jugoslavijo 15278, skupaj 37303 glasov.

Avstrija ima torej 6747 glasov večine ali pa 59 odstotkov; na Jugoslavijo odpade 41 odstotkov oddanih glasov.

Vprašanje, ali je to uradni rezultat, je predsednik potrdil. Nato je podal naš zastopnik minister Jovanovič izjavo, da bo svojo vlado o tem obvestil in počakal njenega odgovora. Rezultat pa je sedaj, da je 15.278 Slovencev glasovalo za Jugoslavijo in da kraljevina SHS na te Slovence nikdar ne bo pozabila in jih tudi ne bo zpuščala. Na to izjavo se je gospod od plebiscitne komisije čudno spogledal. Predsednik Peck je bil očito razburjen in je izjavil, da bo prihodnja seja jutri ob 11. zlopolodna.

Manifestacija proti goljufijam

LJUBLJANA, 14. Veste iz Koroške so v živo zadele vsa srca naroda. Včeraj popoldne so se zbrale v Mesnem domu in na trgu pred njim ogromne množice na protestnem shodu proti goljufijam povodom koroškega plebiscita. Shod je energično zahteval, naj jugoslovenska vojska nemudoma zasede plebiscitno ozemlje. Sprejeta je bila sledeča resolucija:

V imenu naroda, obranjenega na manifestacijskem zborovanju pred Mesnim domom v Ljubljani, v imenu naših koroških bratov in sester, zahtevamo, naj naša vlada na svojo odgovornost takej za vojsko zasede plebiscitno ozemlje A. Resolucija je bila sprejeta z velikim navdušenjem.

Po shodu je krenila ogromna množica manifestantov v sklenjenih vrstah med neprestanim vslikanjem: »Življa jugoslovenska Koroška! po ljubljanskih ulicah, v katerih so bile zaprte vse trgovine in vsi drugi javni lokali. Proti večeru so se zbrali tisoči med burnim vzklikanjem koroškim bratom in prepevanjem domoljubnih pesmi petagoma razšli. Ves čas manifestacij je vlada v Ljubljani ozorila red.

MARIBOR, 14. Vse vesti o nepričakovani neuspehu na Koroškem ter o pričetku nemških nasedb proti našemu prebivalstvu je bil včeraj sklicani na Glavni trg velik protestni shod, na katerem se je govorilo o sleparijah, ki so na Koroškem Nemcem pripomogle do zmage. Tekom vsega shoda se je kazalo bojevitvo razpoloženje, zlasti ko je govornik omenil, da govorijo mariborski nemci, da o plebiscitu v Mariboru. Vsi drugi govorniki so v ognjevitih besedah zahtevali, da Koroško na noben način ne smemo zapustiti. Urednik Pirc je nato pozval množico, naj ostane današnja manifestacija dostojna ter naj bo izraz naše odločnosti, da zahtevamo po vsej pravici slovensko Koroško. Vendar je množica zahtevala obhod po mestu. Množica je nato odkorakala po Gosposki in Slovenski ulici na Aleksandrov trg, odkoder je zopet odkorakala skozi Vetrinjsko ulico na Glavni trg ter odšla nato v Koroško ulico ter se končno razšla. Na svojem obhodu po mestu so demonstrantje razbili nemške napise ter izločena okna nemških trgovin, kjer so korakali. Tako so razbili šipe v kavarni »Merano« ter v znani nemškutarski kavarni »Theresienhof«, kjer so vdrl v kavarniške prostore, odkoder so pometali mnogo stolov na trg. Ob devetih zvečer se je množica razšla in mir se je zopet povrnil. Po ulicah hodijo vojaške patrle.

Razburjenje v Belgradu

BELGRAD, 14. Neugodna poročila o izidu glasovanja v plebiscitni coni Koroške so izzvala v Belgradu veliko vznemirjenje in nezadovoljstvo. Vsi listi prinašajo članke, v katerih se pritožujejo proti nepravilnostim pri ple-

biscitu. Vlada splošno uverjenje, da je neugodnemu izidu plebiscita krivo to, da ni postopala plebiscitna komisija nepristransko. Naša vlada bo vložila protest proti nepravilnostim pri glasovanju in zahtevala, da se nepravilnosti popravijo.

Z ognjem in mečem proti koroškemu Slovincem

BOROVLE, 14. Tu so včeraj Nemci priredili demonstracije. Korakali so po glavnem trgu in ulicah in se drli: »Hooruck Tschuschen!« V Blacah se sedaj zvečer vrši boj med našimi, ki so bili napadeni, in nemškimi folkseverci. Streljanje je precej hudo, vendar še ni točnega znana o izidu boja in žrtvah. Na demaršacijski črti severno Borovljah se zbirajo folkseverci za vpad v cono A. V Ribnici Nemci groze, da bodo požgali našim hiše in naše ljudi pobili. Naši orožniki so ostali in zaprosili pomoči, pa je doslej še niso mogli dobiti, ker je orožništva premalo. Edina pomoč bi bila, da takoj pride naše vojaštvo ali pa vsaj resni odrasli in orožja vaeni prostovoljci pod inteligentnim in železnim vodstvom. Vsa cona A je preplašena in poparjena in nestrpno pričakuje rešitve iz sila mučnega položaja.

VOVBRE pri Velikovecu, 14. Včeraj zvečer so se začeli zbirati tukaj nemški in nemškutarski banditi s črnimi naklepi. Oni, ki so jim bili namenjeni »obisk«, so to zvedeli pravočasno, in se rešili.

DOBRLAVAS, 14. Sinoči so v Celovcu proslavljali nemško zmago. Nekaj stotin nemških »buršev« in drugih sličnih elementov se je zbralo pred postopjem, kjer stanuje jugoslovenska plebiscitna delegacija. Dri so se »Hooruck Tschuschen« in slično, življali in grozili. Uradnika delegacije dr. Kotnika, ki je prišel slučajno po cesti, so s palkami pretepli. Naš delegat Jovanovič je vsled teh dogodkov poslal protestno noto angleškemu predsedniku mednarodne plebiscitne delegacije, Pecku.

CELOVEC, 14. Demonstracije proti jugoslovenski delegaciji so se ponovile. Z naših avtomobilov so strgali državne zastavice in pretepli soferje. Eno zastavico so strgali tudi s francoskega avtomobila, ker so jo zamenjali z jugoslovensko.

Jugoslovenske čete zasedle pas A

LJUBLJANA, 14. Danes zjutraj so jugoslovenske čete vkorakale na Koroško, da zaščitijo naše prebivalstvo in njega imetje, ki je skrajno ogroženo po organiziranih in neorganiziranih nemških tolpah. S tem je napravil nemškemu terorju konec. Oddelki jugoslovenske vojske se že nahajajo v St. Jakobu v Rožu, Rožku, Borovljah, Grabštajnu, Velikovecu in Pliberku. Na vsi črti je prevzelo službo tudi jugoslovensko orožništvo.

Nemškoavstrijska vlada protestira

DUNAJ, 16. Včeraj se je oglasil pri jugoslovenskemu ministru za zunanje posle dr. Trumbić avstrijski pravnik v Belgradu, teg. sv. Hoffinger, da protestira proti vojaški okupaciji glasovalnega pas A. Jugoslovenski minister je oporekal upravičenosti takega protesta od strani upravnika in protest odklonil, ker je v tem oziru jugoslovenska vlada odgovorna edinoole napram plebiscitni komisiji in mirovni konferenci. Avstrijski pravnik je povdarjal, da ima Nemška Avstrija samobesni umetno pravico, zahtevati, da se izpolnijo sentzermenske pogodbeno določbe. Dr. Trumbić je na to izjavil, da se bo držala jugoslovenska vlada vedno strogo zakonitosti.

Jugoslovenske čete so torej vkorakale v glasovalni pas A, in tako je jugoslovenska vlada na energičen in najučinkovitejši način protestirala proti poltorbi ljudske volje, ki se je zgodila v nedeljo. Jugoslavija ne more priznati nedeljskega plebiscita, ker je dokazana njegova falzifikacija. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev ne bo izročila slovenske koroške zemlje tujemu gospodstvu.

ODGODITEV JADRANSKE KONFERENCE?

BELGRAD, 17. Zdi se, kakor, da so nastopile glede odhoda jugoslovenskih delegatov na direktna pogajanja z Italijo nove težkoče. Govorijo se, da zahteva Italija, da morajo imeti jugoslovenski delegati polnomočje brez vsakega posvetovanja z belgarsko vlado. Italijani upajo, da bi tako lažje dosegli, kar žele. Včeraj je italijanski poslanski pravnik Galanti posetil ministrskega predsednika dr. Vesnića. Za slučaj, da bi jugoslovenski vojaški izvedenec general Pešić ne hotel sprejeti mandata, bo imenovan na njegovo mesto vojaški ataše v Parizu Kalafatović. V parlamentarnih krogih se govori, da niti dr. Ničič še ni izjavil, ali sprejme ponudni mandat.

Augusto Ciuffelli o jadranskem problemu

Augusto Ciuffelli je član komisije za vnanje stvari v rimskem parlamentu, bivši civilni generalni komisar v Trstu, podpredsednik zbornice, torej odlični parlamentarec, ki je v teshnik stihih z vladnimi krogi. Čujemo torej besedo moža, ki more poznati dispozicije in namene italijanske vnanje politike. Zato so gotovo zabeležena vredne njegove izjave o jadranskem problemu, kakor jih je podal v nekem odgovoru, objavljenem nedavno, na neki članek, kjer je bilo govora o preteznih konspiracijah orlandovcev ljudske stranke in nacionalistov. Clankar je — kakor pravi Ciuffelli — podtaknil Orlando izrek, da Italija ostane na črti premirja na način, da ta črta v dveh ali treh generacijah postane iz provizorične definitivna. Clankar je izjavil tudi svoje začudenje na tem, da so drugi politični možje — med njimi tudi Ciuffelli — pritrdili temu nazoru Orlando.

EDINOŠT

Ciuffelli odgovarja, da Orlando ni izrekel listih ali podobnih besed. Pa tudi ne noben drug član komisije za vnanje stvari. Govorilo da se je le, da so bile take besede izrečene v nekem privatnem razgovoru med osebam, ki ne pripadajo komisiji, kar bi vsakako znanišje njih pomembnost, tudi če so bile resnično tako izrečene. V svojem imenu pa izjavlja Ciuffelli, da ne bi bil nikdar pritrdil nazoru — pa naj bi ga predložil kdsibodi — češ, da naj Italija ostane na sedanjih premirnih črti. In uprl da se mu je tudi v komisiji sami.

Tu svojo zagotovitev obrazloži Ciuffelli takole: — Ne le, da bi to — če bi Italija ostala na premirni črti — povzročilo škodo in bremena, o katerih govori oni članek, marveč bi bilo tudi v nasprotju z značajem začasnosti premirja, in bi ostalo le provizorična rešitev z vsemi tozadevnimi nepravilnostmi za osvobodene pokrajine in za državo. Italija ima pravico in potroho defaultivne rešitve, kakor tudi vse druge države, stare in nove, ki so se bojevale skupno znajo.

»Odlaganje uredb na naš meji — pravi Ciuffelli — z Jugoslavijo je bilo ena začasnih pogreškov naše politike po zmagi. Če je bilo to odlaganje morda razumljivo in opravičljivo radi tedanjih okolištin, pa bi sedaj vztrajanje pri tem ovajalo neodržljivo slabost vlade in naroda. Reševanje jadranskega problema mora biti vprašanje oportunitet, dnevo ali mesecev, nikakor pa ne več celih let.

»Zato sem pritrdil, da se prično direktna pogajanja z Jugoslavijo, čeprav sem imel malo nadeja, da bi dovedlo do sporazuma, ki bi bil za nas sprejemljiv. In ravno v tej negativni domnevi smatram — in sicer ravno zato, da se povzpeli definitivna rešitev — za potrebno, da si naša vlada slednjič ustvari minimalen program in ga predloži zaveznikom (podpisnikom in garantom londonskega pakta), da ga odobro in ga vsilijo Jugoslaviji, ki nima niti najmanjše pravice, da bi brez kraja preprečala, ker ji ni po godu.

»Če pa — nadaljuje Ciuffelli — zavezniki ne bi sprejeli naših koncilijantnih predlogov, ne preostane drugega, nego izvesti londonskega pakta (Oprekalo) se bo, da ta dogovor izključuje Reko. Ali, kakor se more trditi, da priklonitev Reke k Hrvatski ne bi bila nič drugega, nego priklonitev k Jugoslaviji, ravno tako se more naglašati, da smo bili mi vedno za pametno rešitev reškega vprašanja in da smo pripravljeni za žrtve, ki bi s teritorialnega in jadranskega gledišča tvorile mnogo važnejše kompenzacije, nego koncesije, ki bi nam bile dane za Reko. Če torej naš pomir. predlog ne bi bil sprejet, ne bi se to zgodilo po naši krivdi, kakor bi ne bila naša krivda, če bi bili priporočili izvedbi londonskega pakta, kajti do kakre rešitve je treba vendar priti. Sicer pa, če je rešitev reš. vprašanja pri danih razmerah težka za Italijo, ni manj težka za naše zaveznike, ki ne bodo hoteli in ne bodo mogli poseči po sili, da bi Reko izročili Jugoslaviji; kakor tudi nima ta poslednja ne pravice in moči, da bi si Reko vzela. Z druge strani pa, naj bo gospodarska važnost Reke — zlasti z ozirom na Trst — še tako velika, in še večja ljubezen naša za bratsko mesto: vendar mu ne moremo podrediti vsake drugega interesa, posebno pa ne onega narodne obrambe. Menim torej, da se mora v slučaju potrebe sprejeti za Reko spravišnje rešitve, ki zavaruje avtonomijo in duh italijanstva in ki s časom zagotovi razvoj in trgovine tudi na korist zaledja. Reči se more, da je malone splošna sodba, da je toliko za Reko, kolikor za istrske meje in za jadransko uredbo dati prednost spravišnji rešitvi; toda, če direktna pogajanja ne bi dovedla do take rešitve, bi se morali zavezniki prepričati, da ne preostaja — ako se hoče izogniti izvedbi londonskega pakta — druga pot, nego da dogovore z Italijo pravično rešitve.

»Na zasledovanju take rešitve — pravi Ciuffelli dalje — kakor tudi na direktnih pogajanjih, ki se začnejo sedaj, se moramo odreči vsake imperialistične ideje, namena, da bi pomozili ozemlje iz želje po povečanju; vsake zahteve po militarni in gospodarski hegemoniji na Jadranu. Ne moremo se pa odreči bistvenih potreb naše obrambe na kopnem in na morju. Misel na obrambo — v neizogibnih mejah naše varnosti — mora nadvladovati in je ne smemo opustiti nikakor. Obramba in varnost na kopni meji; obramba in varnost na Jadranu; odreke, četudi bolesterne, v dosegu tega namena, ki je bil morda glavni namen naše strašne vojne in ki je na drugi strani potreben za mirno bodočnost naroda, kakor tudi za skrčenje stroškov za vojaštvo, na kopnem in na morju. Vprašanje Reke, istrskih meja, Dalmacije, otokov, nevtraliziranje teh, treba, po mojem mnenju, proučiti iz teh ozirov, ne pretrihanih — pa tudi ne omahljivih in negotovih — na narodno obrambo in varnost. Ciuffelli zaključuje:

»Ne imperijalizma torej, pač pa varnosti za mirno mednarodno življenje, hoče končno Italija po nad tisoč let invazij, sužnosti in mučeništva.

Toliko z ozirom na osebo, ki je nastopila s temi nazor, in nje znane zveze, kolikor z ozirom na važnost stvari — res nismo rekli preveč, da so Ciuffellijske izjave vredne, da jih približno tudi naši javnosti. Vredna so tudi, da jih denemo nekoliko na rešet, kar se tudi zgodi. Za dnevno pravimo le, da dobivamo po Ciuffellijskih izjavah niti utisek, da zadobiva jadranska politika nove smeri.

Politični beležki

Ker ni mogel naš list izhajati radi stavke, povzročene po zadnjih tržaških dogodkih, podajamo tu kratek pregled politično važnih dogodkov, ki so se odigrali v zadnjih dneh.

Iz Poljske: Zdi se, da se hočejo ustvariti tri neodvisne države, ena litvinska z glavnim mestom Vilno (general Zelgowski), ena v beli Estonski z glavnim mestom Minsk (general Belokovitch) in ena ukrajinska z glavnim mestom Kijevom (general Petljura); to bi odgovarjalo načrtu maršala Piłsudskega za ustvaritev pasa malih držav med Rusijo in Poljsko.

Leon Burgeois je imel s Paderevskim pogovor, v katerem je rekel, da smatra svet Zveze narodov zasedbo Vilne po poljskih četah kot kršitev obvez, ki jih je poljska vlada prevzela napram Zvezi narodov. Svet Zveze narodov se bo sestal, da prouči situacijo, ki se smatra kot kritična, če se Vilna ne izprazni.

Začasna vladna komisija v Vilni je poslala vladi v Kovnem ultimatum, naj se odstrani litvinske čete na določeno razdaljo zapadno od Vilne. Vstalski oddelki so zasedli precejšen pas okoli mesta, da ga lahko bratijo v slučaju napada.

Iz Rusije: Čete generala Wrangla so prekorčile Dnepr in ajele 9. in 10. t. m. dva boljševiška polka.

Mejerok, estonski minister za vnanje zadeve, je izjavil, da tvori Letonska nekako zvezo med rusko in poljsko državo. Letonska delegacija, ki ima nalog za uveljavljanje klavzule rusko-poljske mirovne pogodbe, je odšla v Moskvo; načelnik delegacije Vaslamis ostane v Moskvi kot diplomatski zastopnik v Rusiji.

Neka radiobrojavka iz Moskve od 14. t. m. pravi, da se vrše zapadno od Wibeke boj, v katerih se ni prišlo do odločilne zmage. Boljševiki so zasedli neko mesto, ki je 20 km oddaljeno od postaje Velikovič; zasedli so tudi Koroston in ujeti pri Kostantinovski nekolicino množ. Hudi boji se bjejo pri Vikipolu ob reki Pozorev. V aleksandrovskem okraju so oddelki rdeče armade odbili sovražnika proti jugu-vzhodu in zasedli prehod pri Kiotaksu.

Neko poročilo vrhovnega štaba generala Wrangla se glasi: Pri Slovegorodu smo odbili rdeče čete proti severu; naša ofenziva ob desnem bregu Dnepra se nadaljuje z uspehom. Razpršili smo 16. in 211. polk rdeče konjenice ter se polastili 6 topov za oklepne avtomobile, starih avtomobilov in raznega drugega vojnega materijala.

V Moskvi je izbruhnila velika vstaja; vstasi so vdrl v Kremelj.

Mir med Rusijo in Finko je bil podpisan 14. t. m. v Dorpatu.

Iz Anglije: Lloyd George in De la Croix sta imela pogovor v Londonu; Lloyd George je izjavil De la Croixu, da ne bo na Anglijo nikakor vplivalo dejstvo, da je Belgija odklonila nevtralizacijo, in da bi se smatral nov vpad na belgijsko ozemlje kot casus belli.

Angleška vlada je odredila, da je od 15. t. m. dalje prepovedan vsak izvoz premoaga iz Zedinjenega kraljevstva.

Konferenca rudarskih delegatov je brzojavila vsem premočkom opozor na stavko, ker je bil odgovor vlade nezadovoljiv.

Iz Bolgarije: Bolgarski vladi so prišle iz vseh bolgarskih pokrajin protestne izjave proti izročitvi bolgarskih krčevcev; protest je vložilo tudi združenje častnikov v rezervi, poudarjajoč, da je to atentat na državno suvereniteto, ko imajo vendar vlade entente vsa jamstva, da bodo kaznovala krčevce bolgarske sodišča. Protest častnikov je omenja, kako so se uprli vsi narodi proti slični zahtevi avstro-ogrške vlade, ki je zahtevala, naj bi Srbe, ki so bili osumljeni atentata na nadvojvodo Francisa Ferdinanda, obsedila avstrijska sodišča.

Iz Grške: Zelo nevarna bolezen, za katero je obelil grški kralj, je dala povod za nepričakovane sesenke ministrskega sveta, na katerem se je delo razpravljal vprašanje glede nasledstva na grški prestol. Moglo bi biti trije slučaj: Proglasitev republike, ki bi bila še najbolj naravna, kakor bi pa imela velike ovire težke v notranjem, kakor v zunanjem položaju države; drugi slučaj bi bila izbira kakšnega inozemskega princa; v tretjem slučaju pa bi prevzel nasledstvo kakšen princ iz grške dinastije. Po čl. 52. ustave izbore kralja dvojna zbornica in sicer: poslanska zbornica in enako število zastopnikov, ki so izvoljeni od naroda samo za izbero kralja. Ta zbornica bi se morala sestati v roku dveh mesecev od časa, ko je prestol prazen.

Zveza narodov: Na kongresu v Milanu se je odobril predlog za proučevanje o dolžnostih državljanov v Zvezi narodov; odobrito se je izdajanje mednarodne revije, da spozna ves svet delovanje in sklepe zveze. Istakato se je odobril predlog za obhajanje praznika Zveze narodov po vsem svetu na isti dan. Sklenilo se je povečati propagando za bratstvo. Canton de Vian je predlagal, naj se razglasti poziv na žene iz vseh dežel, da sodelujejo in pripomorejo k stavljenemu cilju. Predlog je bil odobren.

Zveza narodov je odobrila na sestanku, ki se je vršil v zadnjih dneh, pravico Zveze, ki dovoljujejo vstop v Zvezo tudi bivšim sovražnim državam; sedež Zveze narodov ostane v Bruslju.

Iz Nemčije: V Berlinu so se vsled dogovora, ki se je sklenil na iniciativni ministri za delo, povrnili na delo vsi uradniki in delavci, ki se uslužbeni pri časopisih.

Iz Madžarske: V narodni skupščini se je razpravljalo o vprašanju madžarske krone. Bivši držav. tajnik Kovacz je izjavil, da je izvedel od nadvojvode Josipa, da se cesar Karel nikakor ni odpovedal avstrijskemu cesarskemu prestolu; Kovacz je trdil, da so vse stranke proti vzpostavitvi bivše avstro-ogrške monarhije. Bivši držav. tajnik je odobril mnenje ministrskega predsednika Tolckija, da ne more madžarski kralj biti obenem vladar kakšne druge države. Tolcki je izjavil, da se mora vprašanje madžarske krone odgoditi, ker nista ne notranji, ne zunanji položaj še dovolj zreli za določitev novega zakona, ki bi bil neodvno potreben za rešitev takega vprašanja. Tolcki je končno dovolil manjšo strogost v cenzuri. Skupščina je enoglasno odobrila odgovor ministrskega predsednika.

Mednarodna podonavska zveza je priznala vsem državam, bodisi da ležijo ob Donavi ali pa ne, pravico imeti ladje in pluti z njimi po Donavi.

Iz Italije: V nekaterih pokrajinah vlada nezadovoljstvo radi naklade na vino iz trgovatve 1919 in naslednjih let; naklada se mora plačati v roku od 10. do 18. t. m. Vlada obžaluje tako stanje, mra pa skrbeti, da se zakon povsod enako spoštuje.

Armenska vlada zahteva od entente in Grške, da ji preskrbite vojnega materijala. Angielski, francoški in italijanski visoki komisar so imeli konferenco s sultanom, na kateri se je razpravljalo vprašanje glede sprave turške vlade z bolj znanimi nacionalisti.

SLOVANSKI SVET

Rusko-poljska pogodba

RIGA, 17. Rusko-poljska pogodba določa, da se morajo sovražnosti prenehati 18. t. m. o polnoči; po tem dogovoru ne smejo Poljski podpirati sovražnikov sovjetov. Pogodba priznava neodvisnost Ukrajine in bele Estonske.

Klavzule rusko-finske pogodbe

HELSINGFORS, 16. Na podlagi preliminarne pogodbe, sklenjene med Finko in sovjetsko Rusijo, priznava Rusija neodvisnost in suvereniteto Finske v mejah velike vojvodine. Glavne klavzule pogodbe določajo, da boste stranki nevtralizirali baltske pokrajine, da ne bo imela Finska na suhem in na ledenem morju nobene pomorske baze, da ne bo pošiljala nikake flote, ki bi štela nad 15 ladij. Finska se obvezuje, da ne bo posedovala podvodnih čolnov in vojnih zrakoplovov. Otoki v finskih zalivih, kakor tudi Heligoland, bodo nevtralni za mednarodni promet. Vsa 20 km od obali se ne bodo gradile nikake utrdbe.

Glasovi o nemških četah v litvinski vojski

KOVNO, 15. Litvinska agencija izjavlja, da so vesti, ki pravijo, da uporablja litvinska vlada nemške čete proti Poljskem, brez vsake podlage.

Komisija Zveze narodov v Varšavi

VARSAVA, 18. Vojaška kontrolna komisija Zveze narodov je prispela iz Vilne semkaj, kjer se je pogovarjala z vladnimi člani centralne Litvinske komisije, bo imela konferenco s poljskimi oblastni. Litvinske čete so zasedle postajo Egeli; letonsko poveljstvo je izjavilo, da se je zaseda izvršila edino le iz stratiških vzrokov.

Poljska pristopi baje k mali ententi

LONDON, 18. Po »Daily Telegraphu« pristopi baje Poljska k mali ententi.

Beloruska in vzhodnogalicijska delegacija v Rigi

RIGA, 18. Beloruska in vzhodnogalicijska delegacija, ki ste prišli v Rigo za konferenco rusko-poljskega mira, ste sklenili, da boste imeli v tem mestu konferenco za razpravljanje vprašanj radi začetja mej.

Paderevski odpotaval v Varšavo

PARIZ, 17. Po pogovoru, ki ga je imel Bourgeois z bivšim poljskim ministrskim predsednikom, je Paderevski odpotaval v Varšavo.

Nikopolj v rokah Wranglovih čet

CARIGRAD, 15. (Zakasnejo.) Na desnem bregu Dnepra-polastile Nikopolja in pri tem ujele 3000 moč; na drugem kraju je padlo v roke Wranglovih čet 4000 ujetnikov.

Mala ententa

PRAGA, 14. Rumunski predstavitelj v komisiji za likvidacijo bivše monarhije avstro-ogrške, Lepadaten, je imel razgovor s češko-slovaškim ministrom za vnanje stvari, drom Bennešom o skupni akciji Rumunke, Jugoslavije in Češko-slovaške v vprašanih kvadocih.

Intrige nemških nacionalistov v Češko-slovaški

PRAGA, 14. Dan zglašenja v vojaško službo je minil brez nepričelnosti, izvzemši območje Opave (Slezija), kjer se novinci niso predstavili vsled agitacij nemških nacionalistov proti češko-slovaški republiki. Socijalni demokrate so protestirali proti taki agitaciji.

Razne brzojavne vesti

Volitve v nemškoavstrijsko narodno predstavništvo

DUNAJ, 18. Volitve v narodno predstavništvo so izvršene v vsej državi brez incidenta. Na Dunaju so obdržali socijalni demokrati 28 mandatov namram 32 leta 1919, zube torej 4; krščanski socijalci so si priborili 17 mandatov (imeli so jih doslej 11); vsenemci 3, (doslej 2). Meščanska delovna stranka odbri svoj edini mandat (Czernin). Dunajski komunisti niso dosegli nobenega mandata. Izvoljenih je, kolikor se je dognalo do danes vsega skupaj v državi 51 socijalistov, 62 kršč. socijalcev, 12 vsenemcev, in Otokar Czernin (mešč. del. str.) Izid v enem nižjavevstrijskem, enem štajerskem in dveh tirolskih volilnih okrajih še ni znan. Krščanski socijalci so drugim strankam odvzeli doslej 11 mandatov, in sicer: socijalistom 6, vsenemcem 3, Čehom 1, cijonistom 1. Vseneemci so izgubili tudi 1 mandat napram agrarom.

Kongres neodvisnih socijalistov

HALLE, 16. Na v

Zaključek kongresa Zveze narodov.
MILAN, 16. Danes se je zaključil kongres Zveze narodov.

Odprava cenzure na Madžarskem.
BUDIMPEŠTA, 16. Ministrski svet je sklenil odpraviti obvezno preventivno cenzuro in sestaviti samo kontrolno komisijo za časopise kot posvetovalni organ.

Madžarski prestolonaslednik.
LONDON, 18. «Daily Telegraph» piše o močeti kandidaturi za madžarski prestol nekoga skandinavskega princa ali pa drugorjenca belgijskega kralja.

Armenci izpraznili Vekoselin.
LONDON, 18. Neka brzojavka iz Carigrada poroča iz verodostojnega vira, da so se turški nacionalisti izpraznili Vekoselin, in da so Armenci izpraznili Vekoselin po krutih bojih.

Začetek stavke v angleških premogovnikih.
LONDON, 16. V premogovnikih je začela stavka rudarjev. Vlada ni naredila nobenih korakov za nova pogajanja.

Prisega bozenskega župana gubernatorju Credaru

BOZEN, 16. Bozenski župan je danes predložil gubernatorju Credaru prisego ter izjavil, da se bo prebivalstvo prilagodilo novim razmeram in da bo on lahko vestno izvrševal naloge, ki jo je prevzel, ako bo vlada upoštevala navade in tradicije prebivalstva.

Domače vesti

Citateljem. Vsled nekaterih vznemirljivih vesti, ki so včeraj krožile, se je delo v naši tiskarni po dnevu ustavilo, tako da nam je bilo iz tehniških vzrokov nemogoče izdati danes naš list na starih straneh, kakor smo nameravali. Citatelje bomo odškodovali jutri ali pojutrišnjem.

Hodje mihi, cras tibi. Prejeli smo: Ko so leta 1904. Japonci udarili pred napovedjo vojne napadli z velikansko floto dve ruski cnoti, ki ste bili zadržani v nekem zalivu, so se Japonci hudo prepregali proti narodnemu pravu, kajti kršili so mednarodni dogovor, gensko konvencijo, moralo in vojaško čast. Človek bi bil priča, da se vse velevalisti planje pokoncu, posebno pa se morse velevalisti, ker se je ta nesramen čin dogodil z mornarico. Človek bi bil mislil, da velevalisti, posebno morse, poredijo: takega postopanja ne smemo pustiti nezakazovanega, kajti, danes meni, jutri tebi! Lahko se torej pripeti, da tako neprijetno iznenadenje zadene kako morsko velevalstvo. Ahilovo peto in demoralizatorno upliva na mornarico in na vojsko sploh. Človek bi bil mislil, da velevalisti primajo Japonce za ušesa in poredijo: «Hej! Aziati, mi evropejci, ki ukazujemo vsemu svetu, imamo drugačno maniro in se držimo mednarodnih dogovorov.» Toda zgodilo se je drugače. Angličji, Francozi, Nemci in druge morske velevalisti so se temu činu smejale, so ga hvalile kakor bravuro in nekatere celo javno odobravalje, pa samo zato, ker je bilo proti Rusiji, ki baš takrat ni bila v najboljših odnosih z nobeno velevalstvom, posebno z morsko ne. Ker pa slabi izgledi kaj lahko nahajajo posnemovalce, so se kršena mednarodna prava in genske konvencije med svetovno vojno neprestano dogajale vsespere. Najbolj škodljivi narodi so se vedli barbarski in očitali barbarstvo svojim olikanim in naobraženim nasprotnikom. Streljali so na rdeči križ, na bolnišnice, pobijali so ujetnike, starčke, ženske in otroke. Kaj so vse Angličji rekli Nemcem, ko so jim prihajali nad London, pred 10 leti pa so odobravalni mednarodni nastop Japoncev. Vsi kontrahenti mednarodnih pogodb in konvencij so prelomili častno besedo in se niso držali pogodb, ker je bil to le kos papirja, ki se ga lahko raztrga, kakor se je izrazil neki nemški veljak. S tem so dokazali, da je vojna nemoralna in da največji gospodje in kronane glave prelomljajo besedo. Izpodbili so tudi tla bodočemu moralnemu življenju za dolgo časa: najbrže za eno celo generacijo, ako ne še dalje, obveljala je srednjeveška «pest». Nekaj silnice se dogaja v Trstu. Natančno pred tremi meseci je gorel «Narodni dom», točno po treh mesecih je začel goriti «Lavoratore». Ako bi bili 13. julija tržaški socialisti nastopili proti požigalcem «Narodnega doma», ali kakor ga oni imenujejo «Balkana», bi 14. oktobra ne bil gorel «Lavoratore». Dne 14. julija so prišli italijanski politični listi, vstevši «Lavoratore» za požigalec opraviljočo vest, da so «Narodni dom» — «Balkana» zaigrali radi tega, ker se je iz njega streljalo in metalo bombe na baje mirne demonstrante. Sedaj pa se vprašamo: ali ni morda Passiglijeva družba tudi zaradi tega okusila neprijetnosti taceh iznenadenj, ali pa je to celo posledica ene morale ali boljše rečeno: nemoralne, ki so jo gospodje sami vzgojili s svojim nastopom in s svojo pisavo. Da niso niti z mezinem mignili, ko so njihovi in naši nasprotniki uničevali imetje najizjemnejših slojev in največjih trpinov tržaškega slovenskega prebivalstva, je neodpustljivo za stranko, ki hoče biti pravičnica. Seveda prebore tržaški sodrugi, ki imajo v Rimu menda 160 poslancev in so srečni posestniki več hiš, veliko lažje to malo nesrečo, nego pa tržaški slovenski nacionalci, ki so imeli samo eno hišo in nobenega poslanca v Rimu. Zapomnijo naj si pa: Če sosedska hiša gori, pojdi gasiti, tudi če je tvoj nasprotnik! Kajti: danes meni, jutri tebi!

Izjava. Nekateri duhovniki, zbrani v Trstu, smo, citatorji v «Edinosti» od torke dopis z Goriskega, kar najodločneje obsodili to pisanje, tokoli glede na vsebino, kolikor glede na obliko. Če kdo ne zasluži takega napada, to je gotovo častivredna oseba msgr. Fr. Castellitza, semeniškega ravnatelja. Kar se tiče njegovega vedenja v narodnem oziru, lahko mirno rečemo, da je nad vsakim dvom pravičen. In ko bi bili vsi Lahi in vsi Slovenci njegovih načel, bi bilo narodnostno vprašanje rešeno. Kot bogoslovci smo imeli msgr. Castellitza štiri leta za predstojnika in v vsej dobi nismo zapazili na njem tozadevno ni sence krivice, ne v dejanju, ne

v besedi. Nasprotno, vsakdo se je mogel prepričati o njegovi absolutni nepristranosti. Drugi napadi na njegovo čast in obliko vsakega dopisa so le izliv neolikega človeka. Dopisnik se je podpalal «Hribovec», ne bi bilo treba podpisati, da bi se spoznalo, da je avtor zares hribovec.

No, koliko jugoslovenskih svedenikov ni bilo samo v laških listih napadenih, temveč tudi interniranih, zaprtih, premeščenih, pa se ni ogreval noben laški kolega. «Ko bi bili vsi Lahi in vsi Slovenci njegovih (t. j. Kastellitza-jevih) in pravičnih načel» pravi dopisnik, bi bil narodni spor rešen. Slovenci smo, to pribijamo, vedno bili pravični načel. Gospod dopisnik, pravico ljubila učite Lahe, ne nas! Potem se pa bodo naši dobri in trdni slovenski gorjani lepo zahvalili za poklon, ki ga vsebuje sklepna opazka: hribovec — surovež. Op. uredi.

Iz sv. Ivana pri Trstu. — Da so razmere, v katerih nam je usojeno živeti, nenormalne, v tem se pač strinjamo vsi; da bi pa upravičevalo v polni meri trditi, ki vlada v našem družabnem življenju, pa vendarle ne. Naša, nekaj tak dela delavnja in lepo razvijajoča družava pri sv. Ivanu, v tej naši narodni trdnjavi, spijo, vseh ali manj, vsa spaznje pravičnega. Izjemo tvori le «Sokol»; tu je že nekoliko, povdarjam nekoliko, življenja — ali to ni ono, kar smo mi mladina obljubovali starim ob priliki obnega zboru. Dobro se spominjam, kako smo navdušeno pritrjevali našemu ognjevitemu govorniku, ter prisecali, da se zavedamo v polni meri koraka, ki smo ga napravili s prevzetjem «Sokola» na naše rane. Danes se malokdo več zaveda; par od njih, drugi smo pozabili na tiste, za nas tako važne dogodke. Da bi nas bilo tako malo, nam nihče ne bi mogel kaj očitati; ali nas je toliko! In kljub temu ostaja delo za nared na mrtvi točki. — Koliko dobrega in koristnega bi lahko storili, če bi krenili na pravo pot! Da nismo zmogli, se ne sme trdit; le nekoliko dobrih volje in pojdel Pomislimo fantje, kaj bomo počeli sedaj, ko nastopajo dolgi jesenski in potem zimski večeri! Kavarne nimamo, gledališča nimamo, torej kako tritati dolgi čas? Da bi predsedali vse večere v gostilni pri vinu ali pri kartanju, to vendar ne gre; prvič, naš mošnjček ne dovoljuje in drugič to ni dostojno in lepo za nas — treba se torej lotiti česa! Kaj se vam zdi bolj predlog? Mi n. pr. tako radi pojemo, da bi bilo to naše petje ubrano se ne more trdit in umetniko se manj, torej kaj ne bi se mogel ustanoviti pod okriljem «Sokola» nekak pevski zbor? To bi bilo hvaležno polje za nas; nam bi bilo le v korist in v zabavo; koliko lepše bi bilo, če bi kdaj kako zapeli, lepo ubrano, nego pa kartati ali pa lupmati, kar je nam prav gotovo škodljivo. Marsikateri pikra beseda na naš račun bi se ne izustila; nasprotno, pridobivali bi na ugledu in na spoštovanju; zato fantje, na noge, kar smo zamudili lahko kmalu nadomestimo. Dajte malo pretehtati moje besede in videli boste, da imam nekoliko prav — torej na delo!

Svetovničar.
Z Opčin. Vračajo se v nedeljo, dne 10. t. m., iz izleta mimo Obelske v Barkovlje, sem slišal neki «sunder» iz «Buffet all' Obelisco». Iz radovednosti se približam k oknu. V neki zaprašeni mali dvorani sem zapazil kopico deklet ter nekaj vojakov, ki so se zibali po taktu poskočne polke, svedeča na način «Alte mosse». Pri nekem mladeniču sem se informiral, od kod so godci in izvedel sem, da so škorkljani, ki so dolgo časa izostali, pa so sedaj zopet začeli s svojim početjem. Po nadaljnjih poizvedbah sem ugotovil, da je začetkom prisostvovala precej domaćinka, ki so se, razen par izjem, časoma porazgubile. Ali je res tak ples neizogibno potreben?

Popravek. V oceni «Staroslovenske sv. maše» v «Edinosti» št. 209 je par tiskovnih pogrškov. Stavke... in pa našel dovolj sil za polet v malo poetičnem besedilu «Vrhuje» — čitaj... ni pa našel itd. V 23. vrsti mesto «incitacija» čitaj «imitacija». V 24. vrsti mesto «homofornia» — «homofonični» in v 34. vrsti mesto «smelejšega» — «smelejšee».

Tržaški dogodki minulega četrta

V četrtek popoldne je bil napovedan socijalističen shod, ki ga pa je oblast prepovedala. Delavci valed tega razburjenja, so šli pred delavsko zbornico in zahtevali, naj zbornica posreduje in izposluje, da se bo shod vršil drugi dan.

Po uležih blizu mestne bolnice je bilo med 4. in 5. uro popoldne posebno živo. Videli si delavce, «fasišto» tudi ni manjkalo, svedeča vsi oboroženi s palicami. To vrvenje je trajalo okoli ene ure. Kmalu po 5. uri zvečer se je slišalo pokanje samokresov in pušk in štiri močne detonacije, ki so jih povzročile bombe. Pri delavski zbornici se je razvil pravičavi boj med fashiisti in socijalisti. Toda boj je kmalu nehal in od tu so šli «fashiisti» pred tiskarno «Lavoratore». Pred njo je strahil kordon finančne straže, ki so ga pa «fashiisti» prekanili na ta način, da so iz svoje navidezne smeri mahoma krenili na desno in predli kordon, ki silnega nalagala baje ni mogel ustaviti. Zakaj pa je bil kordon tako slab, da ni mogel ubraniti nalaga, ko se že vendar predpoldnevom kritičnega dne krožili po ulicah pozivi take vsebine, da bi morala varnostna oblast spoznati, da so krepki kordoni potrebni? Uslužbeni in uradni listi so se resili skozi zadnja vrata, ker so fashiisti zaprli glavni vhod. Napadali so vrh v tiskarno 6 bomb, od katerih so 4 eksplodirale. Poškodovali so močno stroje in razdejali uradniške prostore.

Fashiisti se stem niso zadovoljili. Zažgali so tudi poslopje tiskarne. Ogenj so po večurnem neumornem delu gasili preprečili. Sele v poznih urah je hrup ponehal, le vojski in orožniški kordon je mirno stražil na trgu Goldoni razbito tiskarno. Pri spopadih so bile sledeče osebe težko ranjene: Mekjut Jožef, 25 let star, mesar, stanujoč v ul. Giulian 5. Omenjen je šel iz svoje mesnice proti domu. Med potjo je priletela iz trga Goldoni puška krogla in ga zadela v sredino vrata. Krogla je občila nekje v vrata. Mekjuta so težko ranjenega pripeljali v bolnišnico, kjer se nahaja v jako opasnem stanju. — Majcen Ferdinand, delavec, bivajoč v ulici Scoglietto št. 18 — dva strela med rebra. Majcena so sprejeli v bolnišnico

trastov, a komični vtisi postajajo v nas smeh. Zato sem se smejat.

«Vse to je res, ali, razjasnili niste vse,» sem rekel nestropno.

«Oh, to se zgodi v par besedah. Opisovali ste Leonora kot belo rosko rožo, kot uzor deviške čistosti in prave ženske nežnosti in skrajnejšosti; opisovali ste jo, grof Belizar, kakor Dante Beatrico, ožarjeno od rajске svetlobe, le bdečo v rožnatih oblakih.»

«A, kaj imate prigovarjati temu, grof Belinski?»

«Reči vam imam samo, da je Leonora mati zdravega dečka, ki mu je nekli huzarski kapitan nezakonski oče. Vi ste vrt, čistit človek, pravi kavalar, pak ste vredni boljše sreče, nego da bi bili v zakonito zakritje tajnega greha — — —»

Tu je Belizar obmolnil, pogledal v tla in potegnil z roko preko glave, a stari župnik je zini.

(Daj.)

Iz tržaškega življenja
Nočni napad. V noči od sobote na nedeljo so neznanzi zlikovci napadli izvoščka N. P. v ul. St. Lazzaro. Govoril je slovensko. Ker pa dotičnim spodom slovenski jezik ni ugajal, so tepli ubogega izvoščka s palicami po glavi, tako da je začel bijavati kri iz nosa in ust. V opasnem stanju so ga odpeljali na rešilno postajo.

Nesreča z motorjem. Včeraj popoldne se je pejal z motorjem 19letni Franc G., stanujoč v ulici Lazzaro št. 7. Ker pa je bil močno vinjen in je še silno drvel, mu je na vogalu ulice Tintore in Carducci izpodrsnilo. Padel je z motorja ter se močno poškodoval na obeh nogah in glavi. Pri nesrečni padcu si je zmečkal nos, odnosno nosno kost. Po navadi ima pijanec srečo, toda kakor se vidi ne vedno.

Živla aprovalcijske komisije

Za teden od 17. do 23. oktobra 1920.

(Prešcipne se št. 27 živilske izkaznice.)

Testnine: 40 dkg po 1'90 kr kg;
Koruzna moka: 40 dkg po 90 stotink kg;
Riz: 50 dkg po 1'50 kr kg;
Razdekor: 20 dkg po 12 — lir kg.

Razdeljevanje sladkorja se začne v torek, 19. t. m.

Posestniki ubožniških izkaznic imajo pravico samo do nakupovanja sladkorja.

Dopisi

Požari v Košanjski dolini. V soboto, dne 9. okt. je pogorelo v vasi Kal 5 posestnikom prav vse: hiše, gospodarska poslopja, vozovi, oprava in vsi pridniki. Vsi, če preje siromaki in ubožni, so u smiljenja in podpore vredni. — V torek popoldne dne 12. okt. pa je pogorela skoro do cela vas Oveče. 13 posestnikom je pogorelo tudi vse, nekateri so rešili samo obleko na sebi. Ker je bila huda burja, se je ogenj hitro razširil in pokončal vse. — Čez dva dni, dne 14. okt. pa pogori v isti vasi en gospodar. — Tako smo imeli v enem tednu tri požare. Ljudstvo je vse preplašeno. Škode je gotovo do 1 in pol milijon lir. — Ubogi pogoreli se pripravljajo za podporo usmiljenim. Darove in zneske hvaležno sprejema župni urad v Košani.

Iz Idrije. Vsa čast in hvala sodrugu, ki nas je opozoril, da pri br. Bahaču, «Sokolu» v Zürich, prodajajo klobase iz — podgani! Res bi se človek lahko še zastopil od teh prokletih jugoslovenskih klobas. Sodrugu popotniku pa menda niso škodovali in si jih je privoščil: sicer bi ne mogel potem črtni Jugoslavije in Sokolstva, ki tam bujno procvita. To mu je trn v peti in ta prokleta narodna zavest škrovska. Sami Sokoli so tam, ki ljubijo svoj narod in ki nečje nič slišati o tretji internacionali, o kateri je on tam gotovo prerokoval. Idrijski komunisti ne morejo prebavljati Nebeške Julije. Sodrug, ki je obiskal sokolske žiri, ponese gotovo ponovno zaupnico svojim prijateljem na zasledbeni upravi. Samo naj pazi, da ne pride čas, ko bo še marsikateri sodrugu z nahrbtnikom moral romati čez žico v — žiri po jugoslovske klobase in druge narodne pridke. Sicer pa svetujemo sodrugu, naj vzame palico v roke ter naj raje obliše sodrugu v deželi pomaranč in fig, ter naj nikoli več ne hodi po Jugoslaviji, sicer se mu res še lahko želodec obrne in mu stemni. — Kar se pa tiče br. Vinkota Demarija, ga vsi poznamo z njegovimi dovtipi, ter nas Idričane prav rad draži. — Sedaj se mi pa želodec oglasa: pojdem pa na eno žirovsko klobaso in poljič vipavca. — Zdravo sodrugu, le tako naprej po zakrknjenih poti!

Učiteljski sestanek u Matulijima obdržavat će se dne 28. oktobra 1920. u 10 sati ujutro u pučkoj školi uz dnevni red: Razna pitanja, koja se tiču učiteljstva i školstva. — Raspravljat će se mnoga vrlo važna pitanja, koja će svih zanimati. Zato neka dođu na skupštinu svi. — Odbor.

Iz Buzeta. Še nekoliko podatkov o zažigu našega «Narodnega doma». Škoda iznaša približno 6000 lir. Koliko bi še le bila, da se ni posrečilo tako hitro pogasiti ogenj! Dne pred tem činom so — kakor po nekaki nadnaravni slučajnosti — slavili v buzetkem mestu redko svečanost. Jedlo in pilo se je vseprek, da se ni vedelo, kdo pije in kdo — plača. Ljudje so se vpraševali začudenje, kaka «festa» je zopet to? Odgovarjalo je jim, da imajo priti danes novi instrumenti za buzetško glasbo, da jih «sindikao» blagoslovi po vseh pravilih... obreda. Zato naj se ta dogodek proslavi na svečan način in gotovo je bila le gola slučajnost, da je bil izdan ukaz, naj bo ob 6. uri zjutraj pripravljen avtomobil, da bo mogla njegova prevzišena oseba odpotovati v Trst. Ljudje so govorili, da se mu je ponotil nekaj sanjalo. — In v veliki skrbi za nas (štave, kakor nas milostno izvoljava titulirali) je hitel po bližini od malih vrat nadoh, ter je, uzrši poznano mo deklece, vprašal, očitno: — «Čakaj ti mala, ali je res, da «Narodni dom» gori? Odgovorila je, da ona nič ne ve... ker so požar pogasili stanovalci sami in ga ni bilo videti od zunaj. — Sindaku je padlo na srce, da je v avtomobil, ki ga je čakal pred leglo in sedel je v avtomobil, ter se odpeljal v Trst, da hivi onega deklece, ter se odpeljal v Trst, da hivi tam, da se ni dogodila nikaka nesreča. Tudi pustimo to «slučajnost!» Ne apeliramo niti na humanost izvestnih ljudi, ker človekoljubje je daleč

od njih. Prosimo pa slavno italijansko vlado, naj nam pove, ali res ne more nič storiti v preprečenju takih dogodkov? Ali naj se ljudstvo samo brani, ali pa naj se seli iz svojih domov?

Iz Dekana. Podpisani si štejem v dolžnost, da se zahvalim vsem darovalcem, posebno tudi nabiralcem: Josipu Stjepančiču, Josipu Luša, Nazariju Luša in Vinku Gregorčiču. — Fran Stukavc.

Iz Logatca. Moj poziv je ostal brez odziva. Pač pa se nekdo zaganja v Društveni dom. Prav, društva pokonci, prostor imate! Za vsa društva 25 lir na dan, pa kaj govorim, to dobite od občine oziroma župnišča zastoni. Le hitro skličite občne zборе, da vidimo Vašo voljo. Vaše delovanje in predvsem Vaše gospodarstvo in račun od leta 1914. naprej.

Pred vsem me zanima občinsko gospodarstvo obeh občin (pri tem ne mislim samo računov in lepo pisanih knjig). Potem je zelo važno gospodarstvo vodovoda, ker baje ni nikakih dohodkov, vedovod sem pa v nevarnem položaju, da se okuži, ker primankujejo sredstva za popravilo in očiščenje nabirališča. Daje mi ni popolnoma znano, ali so požarne brambre v enem preciznem redu, kakor zahteva požar, t. j. izurjenosti moštva, brezhibno delovanje sesalke itd. Kot obmejna postaja med dvema državama, bi opozoril zdravstveno načelstvo, da je vedna nevarnost pred kužnimi obolenji potnikov, katera se lahko zanese v naše vasi. Predvsem je treba poučiti ljudstvo, kako se ima obnašati v takih slučajih (ali ne kot do sedaj, da občinski sluga prebere v nedeljo po mehi klobasarije, da se vse smeje, še manj pa razume). Mislim, ako bi to ali ono društvo povabilo strokovnjaka, da se rad odzove. Najstrožje naj nastopi zdravstveno načelstvo proti tajni prostituciji, ki se je, žalobno, vgnezdila v naših vaseh. Predvsem je potrebna takoj izgnati vsa tuja deklece, ako ne dokažejo, da imajo službo v naših vaseh. Dalje je treba organizirati (načisto) domače fante — ne smrkavce, da naznanijo vsak sumljiv slučaj načelstvu, ki odredi zdravniško preiskavo. Dole desti, toda brez strahu nastopite, poznejši rodovi! Nam bodo hvaležni.

Miskarna, ali casa del soldato, bo počasi logška starina! Vprašal sem, zakaj ne deluje in odgovorilo se mi je, da je to gnezdo logških sršenov. Tudi jaz ne bom preveč drezal, ker vem, da me bodo opikali v eni prihodnjih «Edinosti».

Gospodu «Vidoviču», zagovorniku starih edbornikov in predsedniku povem prav po tihem na ušesa, da marsikateremu teh gospodarstev je zelo neljubo Vaše zagovarjanje, ker če začnem na Vaš poziv slikati posameznike, kar si pa prihranim za pozneje, ko mi dokažejo svojo trdnost; Beg jim pomagaj potem! Zgornje vrstice v globoko premišljevanje vsem onim, ki mislijo, da moramo ostati vedno uboga gnažna! Povedamo jim pa bodi, da so se pri izvolitvi zavezali, da bodo nepristransko zastopali našo skupno korist! Ali ste razumeli?! — Mlad bojevniki.

To in ono

70 let v ujetništvu. Iz Rusije je te dni prispel v Budimpešto 90 let stari Madžar Bumpa, ki je bil huzar leta 1848. prišel v rusko ujetništvo ter bil odveden v Sibirijo. Prehranjen je bil že mnogo let z beračenjem. Z madžarskimi ujetniki iz svetovne vojne se je Bumpa po sedemdesetih letih sedaj vrnil v domovino.

Carjevi dragulji. Pariskemu «Matinu» se iz Londona poroča, da je ameriška carinska oblast zaplenila 14 zavojev, ki so bili naslovljeni na sovjetskega zastopnika v Washingtonu. V zavojih so bili dragulji umorjenega ruskega carja.

50 dni brez hrane. Načelnik irškega mesta Cork, Swiney, je kot zaščitnik revolucionarne stranke Sinfajnovcev prišel z angleško oblastjo v konflikt. Bil je aretiran, a v znak protesta odklanja v ječi vsakršno hrano. Gladuje že 50 dni in je že tako oslabil, da se dnevno pričakuje njegova smrt. Swiney je v gladovanju dosegel svetovni rekord. Z njegovim slučajem se primerja gladovanje v Londonu in Newyoru. Polg vseh priprav je Succu vzdiral v gladovanju v Londonu 42, a v Newyoru 45 dni.

Visoka starost. Po statistiki prejšnjega stoletja je bilo leta 1890. v Nemčiji 78 ljudi, starih nad 100 let, v Franciji 213, v Španiji 401, v Angliji 146, v Irski 578, v Romuniji 100, v Zedinjenih državah 3981. V mali Srbiji je bilo leta 1897. ljudi, starih od 105 do 140 let. V Rusiji je živel leta 1850. mož, ki je bil star 168 let.

Namesto tobaka sladkor. Sovjet ruskih ljudskih komisarjev je objavil dekret, s katerim prepoveduje pušenje v javnih lokalih (gledališčih, kolodvorih, pisarnah) in na zborovanjih. Dekret ne dopušta nobene izjeme. Nekadilci dobijo kot odškodnino četrt funta sladkorja in nekoliko čaja ali kave.

Telefon z — mrtvim. «Politiken» poroča, da se znani izumitelj modernih tehničnih naprav Edison bavi s konstituiranjem električnega stroja, potom katerega bo mogoče govoriti s pokojniki. Smešno je, je dejal Edison sam, da se ne bi dalo z mrtvim drugace govoriti kakor potom medijev. Edison je baje z izvršili načrte za ta čudoviti stroj.

Cerkev filozofov. V Parizu se je nedavno konstituirala skupina ljudi, ki so ustanovili «cerkev pozitivistične filozofije». Zgradili so si svoje «cerkveno poslopje» v njem tri oltarje, posvečene rodbini, domovini in človestvu. V poslopju so postavili kipi slavnih filozofov starega in novega veka. Ta nova «verska sekta šteje nekoliko tisoč ljudi.

Komunisti obsodili na smrt vožalni sohi Lloyd Georgea in Millendera. Nedavno se je vršil v Eaku komunistični kongres vzhodnih narodov. «Times» poročajo po transkavkazijskih listih, da so pri tej priliki postavili na govorniško tribuno dve vožalni sohi, ki sta predstavljali Lloyd Georgea in Millendera ter bili zelo dobro pogodeni. Kongresni udeleženci so sohi sprejeli z ogorčenimi fuj-klici ter ju obsodili na smrt. Rabelj je vzel steklenico petroleja ter jo zlij na obsojenca z besedami: «Pokusita bakujski petroleji, po katerem sta imela takšno poželjenje! Potem je zapalil sohi. Raztopitev Lloyd Georgeovega voženega kipa je zlasti vzbujala veliko veselost, ki se je še povečala, ko je iz žepa sohe padel zavoj angleških bankovcev, katere so nalašč v ta namen ponaredili v Moskvi.

Za tiskovni sklad «Edinosti»

Družba v prijetnem razpoloženju v gostilni Leopolda Pertol v Nabrežini L 2140, Leopold Pertol, gostinčar 3 L, g. čna Leop. Gruđen 5 L, Jožef Caharija 3 L, Ivan Milič 3 L, Nemec Fran, gost. 5 L, Ant. Radović 5 L, Miroslav Caharija 5 L, Ida, Marica in Ljudmila Caharija 5 L, Vekoslav Caharija 3 L, Leopold Pertol 5 L, Josip Gruđen 5 L. Na poslovilnem večeru Josipa Gruđen, stud. phil. vesela družba L 3160. Po 5 L: Milan Kodrič, Adolf Gombač, Pavletić Oskar, Milan Trpin; po 2 L:

Mihal Mihel, Kodrič Vinko, Pečenko Jožef, Lajč, Piščanc, Leopold Binko; po 1 L: Pavel Jasbec, Iv. Furlan, Peter Kosuta, Kodrič Karel, Ivan Bna, Kodrič Stanko, Kodrič Silvester, Benko Franc, Ivan Kodrič, Amerikanec Pri Mezonovih po večerji se je nabralo 48 L. Dosedaj izkazanih L 15.862 90; v današnjem izkazu L 188 —. Skupno L 16.050 90.

DAROVI

O priliki poroke Anice Bradetič z Mikotom Čok je nabrala sestra Amalija L 70 — za lonjersko podružnico OMD. Srčna hvala vsem darovalcem (Denar hrani blaginjčarka).

!JUGOSLOVENI!

Zbirajte pridno za „TISKOVNI SKLAD EDINOSTI“.

S potirnim srcem naznanjam tudi v imenu sorodnikov, da je moja nad vse ljubljena soproga

Ivanka Schmidt

roj. Ceglar

po dolgi in mučni bolezni 17. t. m. ob 1 pop. v 38. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspa!

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v torek, 19. t. m., iz mrtvašnice velike bolnišnice na pokopališče k Sv. Ani.

TRST, 17. oktobra 1920.

Ludovik, soprog.

MALI OGLASI

se računajo po 25 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2. — Debele črke 40 stotink beseda. Najmanjša pristojbina L 4. — Kdor išče službo plača polovično ceno.

SODE, petroleje, oljeve, kupujem vsako množino. Kurec, Settefontane 1. 419

PRODAM bukov in hrastov gozd za izsekati. Ivan Sukljan, Senožeče. 420

PRILIKI! Tkanina za halje, otroške obleke in trlj za žimnice se prodaja v ul. S. Luccia 4, pralnica. 417

SPREJME se takoj slikarski in plesarski pomočnik. Miro Vičič, Postojna 125. 416

GUIDO PLONER izdeluje in popravlja harmonike vsakega zistema. Via della Fornace št. 3. 412

MLINAR sposoben tudi pri motorju išče dela. Naslov pri upravi. 421

VOZ za vsako težo se prodaja. Sturje 123. 414

KRPE mešane po 40 cent., nove odrezke in tkanino kupuje Fonda, Scalini 3. 384

KLOBUKI ZA GOSPE. Po pravih konkurenčnih cenah se dobivajo najkrajšeje damski klobuki najnovejše mode na trgu Garibaldi št. 28. Sprejemamo naročila in poprave. Modni salon Morgutti, Corti. 387

SPREJMEM deklico, postenih, krščanskih staršev, staro 14—15 let, s primerno šolsko izobrazbo, kot učenko za trgovino z mešanin blaga na deželi. Ponudbe naj se pošljejo na Marijo Kopatnik, trgovko v St. Vidu pri Vipavi. 402